

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
відділ історії зарубіжної філософії
сектор історії східної філософії

25 лютого 2020, 16:00

к. 318

СЕМІНАР ДОСЛІДНИКІВ СХІДНИХ ФІЛОСОФІЙ

Засідання СХХVI

Тема засідання:

**«Лао-цзи приходить на Захід:
перше знайомства Європи з “Дао де цзіном”
(XVIII ст.)»**

Доповідач:

Сергій Капранов, к. філос. н., с. н. с.
відділу АТР Інституту сходознавства
ім. А. Ю. Кримського НАН України

Співдоповідач-диспутант (respondent):

Анастасія Стрелкова, д. філос. н., с. н. с.
сектору історії східної філософії
відділу історії зарубіжної філософії
Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ

ЗАПРОШУЄМО УСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ!

Див.:

www.tdsf.kiev.ua/

http://community.livejournal.com/ukr_asia_philos

<http://www.facebook.com/OrientalPhilosophiesSeminarKyivUkraine>

ТЕЗИ

Доповідь присвячено початковому етапу рецепції на Заході одного з головних канонічних текстів даоської традиції – “Дао де цзіну” та особливостям інтерпретації центрального поняття цього тексту (і всієї китайської традиційної думки) – Дао 道.

Перше знайомство європейців з цією важливою пам’яткою давньокитайської філософської думки відбулося у XVIII ст. завдяки вченим місіонерам-єзуїтам, які були прихильниками *фігуризму* – теорії, згідно з якою в давньокитайських текстах у фігуративному вигляді “зашифровані” положення християнського віровчення. Засновником фігуризму був Жоашен Буве (Joachim Bouvet, 1656–1730) – математик, картограф, знавець східних мов, приватний вчитель геометрії китайського імператора Кансі (правив 1661–1722) та його синів. Буве глибоко вивчав китайську класику, особливо – “І цзін”, і листувався з цього приводу з Ляйбніцем. Фігуризм можна вважати своєрідним розвитком ідей переніалізму Марсіліо Фічіно.

Ці погляди поділяв і перший європейський перекладач “Дао де цзіну” – Жан-Франсуа Ноелас (Jean-Francois Noëlas, 1669–1740). Його переклад, зроблений у 1721–1728 рр., озаглавлений “Liber Sinicus, Tao te kim inscriptus, in Latinum idioma Versus” (“Китайська книга, звана Дао де цзін, перекладена латиною”). До назви додано підзаголовок: “Одинадцять глав з книги “Дао де цзін”, які доводять, що таємниці Найсвятішої Трійці і Втіленого Сина Божого колись були відомі китайському народові”. Дао Ноелас переклав словом *Ratio* – “Розум”.

“Дао де цзіном” цікавилися також Жан-Франсуа Фуке (Jean-François Fouquet або Fouquet, 1665–1741) та Жозеф Анрі Марі де Премар (Joseph-Henri Marie de Prémare, 1666–1736). У своїх працях вони намагалися довести, докладно аналізуючи текст і окремі ієрогліфи (насамперед – Дао), а також залучаючи й інші китайські тексти, що у “Дао де цзіні” викладене вчення про Святу Трійцю, яке не суперечить християнству.

Чому ж все-таки отці єзуїти приділили так багато уваги саме “Дао де цзіну”? Адже, як відомо, їх насамперед цікавило конфуціанство, яке вони вважали не релігією, а філософією та етикою. До даосизму ж вони ставилися переважно негативно, як до ідолопоклонства або “шаманства”. Проте тексти раннього даосизму, зокрема “Дао де цзін”, мали у китайській традиції особливий статус. Цей статус відображений, зокрема, у класичному шкільному підручнику “Сань цзи цзін” (“Канон трьох ієрогліфів”). Місіонери засвоїли поширену серед вчених-конфуціанців думку, що ранні даоські тексти мали філософський характер і високу цінність, але згодом даосизм деградував. Коли ж у “Дао де цзіні” місіонерами було знайдено вчення про триєдність Бога, то цінність цієї книги була вже поза всякими сумнівами.

Поразка єзуїтів у “суперечках про китайські обряди”, заборона християнства в Китаї, врешті, розпуск Товариства Ісуса папою Климентом XIV 1773 р. призвели до поразки фігуристського проекту. Проте їхні ідеї не були повністю забуті – вони вплинули на інтерпретацію “Дао де цзіну” в академічній синології у XIX ст. та, опосередковано, в західному езотеризмі.